

Két évtized Szentgyörgyön

Ennyi és még nincs vége, mondhatná bárki arra a húsz évre, amely alatt folyamatosan tevékenykedett az EMT Sepsiszentgyörgyön.

Meg is emlékeztünk úgy, ahogy egy 20 éves szervezet esetében illik, méltó körülmények között. A jól méretezett helyiség, időpont és szolgáltatások kellemessé tették azt a pár órát, amelyet az eseményre szántunk.

A megemlékezés alap gondolata, az hogy hogyan maradhatott fenn, maradhatott aktív egy civil szervezet, különösebb anyagi támasz nélkül ennyi időn keresztül. Mert biztosan szükség volt rá, valamint hozzáadott tagsága és a helyi közösség mindennapjaihoz.

A cél, az alapítás óta, a műszaki és természettudományos értelmiség összefogása, tájékoztatása és közösségfejlesztése a fiatal generációk ez irányú támogatása.

A hozzászólások is kiemelték, hogy a szervezet jó úton haladt és halad tovább a célok irányában. A jelenlevők hiányolták az ifjú generáció jelenlétét a szervezet életében, tevékenységében, kiderült, hogy csökkenően a közösségi célokra szánt idő az egyén életében.

De a konferenciák, rendezvények, összejövetelek azt bizonyították a húsz év alatt, hogy még senki nem bánta meg, ha egy rendezvényre eljött, mindig sikerült valami új információval hazamenni, vagy kellemes perceket tölteni értékes emberek környezetében.

Ez alkalommal is megköszönjük mindazoknak, akik jelenlétükkel gazdagították rendezvényeinket, erőt és bizalmat sugározva a következő évtizedekre.

Köszönjük Köllő Gábor, Keresztély Irma, Ferencz József, Ördög Gyárfás Lajos köszöntő szavait és biztató gondolatait. Köszönet a Vállalkozói Inkubátorháznak a kellemes környezetért, a „Berde Áron” és „Plugor Sándor” Líceumok tanárainak és diákjainak segítőkész támogatását, a Sepsiszentgyörgyi Városi Tanács anyagi támogatását a rendezvényünk lebonyolításához.

Köszönöm a vezetőség és a tagság jó együttműködését ez alkalommal is, és mindenki áldozatos munkáját és hozzájárulását mert valójában ez az együttgondolkodás és cselekedet az igazi, legnagyobb érték.

Szakács Zoltán
a fiókszervezet elnöke

Húsz év történelem

Időnként lehet az egyébként visszafogott ember is szerénytelen. Kik megérhettük és megélhettük az elmúlt húsz év történetét és aktív tanúként tapasztalhattuk az új idők alakulását, elmondhatjuk, hogy történelem íródott életünkben.

Elsősorban feladatvállalás, küzdelmes munka és bizakodás jellemezte ezt az időszakot. Önkéntesen, természetesen, önzetlenül történt mindez a folyamatosan elanyagiasodó világban.

Mikor egyesek a privatizáció előnyeit, lehetőségeit használták ki a társadalmi érvényesülés eszközeként, volt kezdetben maréknyi Ember, akik a tudás hatalmában, a tudás adta érvényesülés lehetőségeit vállalták fel feladatként.

Valós értékek teremtésében hittek és elkezdtek ezért dolgozni.

Ehhez a kezdeményezéshez, amit aztán Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaságnak neveztek, csatlakozhattunk még sokan és rakhattuk tégláinkat a felvállalt nagy feladatok érdekében:

- lehetőséget teremteni a szakmai felzárkózáshoz
- lehetőséget (hidat) teremteni a földrajzi nemzetségek között

Ezek a feladatok rendre teljesültek. Folyamatosan átalakultak:

- a partnerkapcsolatok társszervezetek között, egyesületekkel, intézményekkel
- rendszeresen részt vettünk szakmai továbbképzőkön, magyarországi meghívások által
- diákjaink elhozhattak számtalan díjat a különböző tantárgyversenyekről

Közben születtek és fejlődtek saját rendezvényeink, s lassan a “kistestvérből” partnerek lettünk.

Sikerült válaszolnunk dilemmánkra: “Vajon hogyan viszonyozhatjuk a sok magyarországi segítséget?”

Egyszerű volt: felnőttünk a feladathoz, a vállalt célokhoz, adhatjuk magunkat szeretetünkkel, tiszteletünkkel, itthon képviselt értekeinkkel, melyek nélkül nem egész szervezetünk.

Mennyire jó érzés most idézni Bocskay István (Magyarország és Erdély fejedelme, 1605-1606) politikai végrendeletéből:

“Fordítom elmémet közönséges állapotnak elrendelésére és abból az én tanácsomat, tetszésemet igazán jó lelkiismerettel (meghagyom) megírom, szeretettel intvén mond az erdélyieket és magyarországi híveinket az egymás közt való szép egységre, atyafiúi szeretetre. Az erdélyieket, hogy Magyarországtól, ha más fejedelemség alatt lesznek is el ne szakadjanak. A magyarországiakat, hogy az erdélyieket el ne taszítsák, tartsák ő atyafiainak és ő véreknek, tagjoknak...”

Ezért gondolom, hogy az EMT történelmet ír, mert nekünk EMT-seknek ez sikerült, belső ösztönzésre és önzetlen naivságból.

1990-ben induló és a később bekapcsolódók esetében is karrierrek indultak, karrierrek teljesedtek ki. Az EMT segítségével mindez még folyamatban van.

Ilyenkor, ünnepek, tünhetünk kissé szerénytelennek, hisz az eredmények számottevőek és ezekből gyűjtjük az energiát a továbbiakhoz.

Bizonyos célok megvalósultak, de folyamatosan születnek az újabbak. Azt gondolom, a nagykorosult EMT új fázisba jutott, hisz a vele együtt alakuló világunk új feladatokat fogalmazott meg, s ezekhez alkalmazkodnunk kell. Ez a következő húsz év kihívása.

Köszönöm minden EMT-snek, és a minket felvállalt társszervezeteknek, az elmúlt húsz évet és mindannyiunknak kívánom, hogy legyen energiánk az újabb kihívásoknak megfelelni.

Ezek a gondolatok jutottak eszembe Kolozsváron, amikor a marosvásárhelyi szervezet nevében átnyújthattam a Bocskay István plakettet (Hunyadi László munkája) a húsz éves EMT ünnepségén, Köllő Gábor elnöknek.

Csegzi Sándor
az EMT marosvásárhelyi fiókszervezetének elnöke

EMT-KONFERENCIÁK

I. Nemzetközi

Vízgazdálkodás-tudományi Konferencia

VÍZKO 2010 – Mérnökök a Tiszáért

2010. június 2-5.

Székelyudvarhely, Polgármesteri Hivatal

Szervező:

az Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság
Építéstudományi Szakosztálya
a Magyar Mérnöki Kamara Vízgazdálkodási és
Vízépítési Tagozata

Társzervezők:

Magyar Hidrológiai Társaság,
Magyar Víziközmű Szövetség,
GWP Magyarország Alapítvány

Program:

június 2., szerda:

- délután érkezés, regisztráció, elszállásolás

június 3., csütörtök:

- tudományos konferencia - plenáris és szekcielőadások

június 4., péntek:

- szakmai kirándulás az ÉPKO 2010 résztvevőivel közösen

június 5., szombat:

- hazautazás vagy csatlakozás az ÉPKO-hoz

Tervezett témakörök:

Integrált vízgazdálkodás

- EU VKI – vízgyűjtő-gazdálkodási tervezés (ide értve a határon átnyúló együttműködést is)
- Árvíz-kezelés (előrejelzés, konkrét védekezési stb. együttműködés, árvízcockázat-kezelési tervezés)
- Vízmenyiségi és vízminőségi együttműködési kérdések
- Gyakorló mérnöki kérdések a területi vízgazdálkodásban

Települési vízgazdálkodás

- Vízellátás
- Szennyvízelvezetés és tisztítás
- Intézményi – szabályozási kérdések
- Gyakorló mérnöki kérdések a települési vízgazdálkodásban

Bővebb információk és regisztráció: <http://www.emt.ro/vizko/>

Jelentkezési határidő: 2010. április 30.

Kapcsolattartó személyek:

Pap Zsuzsa, EMT programszervező (zsuzsa@emt.ro)
Jetzin Mónika, GWP Magyarország Alapítvány
H-1119 Budapest, Etele út 59-61.
Tel./fax: +36-1-3711333
E-mail: gwpmo@gwpmo.hu

XIV. Nemzetközi Építéstudományi Konferencia ÉPKO 2010

2010. június 3-6.

Csíksomlyó, Jakab Antal Tanulmányi Ház

Szervező:

Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság (EMT),
Építéstudományi Szakosztály

Társzervezők:

Hargita Megyei Tanács
BME, Építőmérnöki Kar
Kolozsvári Műszaki Egyetem, Vasút-, Út- és hidépítészeti Tanszék
MTA Kolozsvári Akadémiai Bizottság

Elnök:

Dr. Köllő Gábor, az Építéstudományi Szakosztály elnöke

Konferenciánkat akkreditálja Magyar Mérnöki Kamara

Program:

csütörtök, június 3.

- délután érkezés, regisztráció
- este közös vacsora

péntek, június 4.

- egész napos szakmai kirándulás idegenvezetővel

szombat, június 5.

- tudományos konferencia - plenáris és szekcielőadások
- cégbemutatók, szakmai kiállítás
- este állófogadás

vasárnap, június 6.

- hazautazás

Szekciók (a jelentkezések függvényében):

- Acélszerkezetek
- Építészet
- Építőanyagok
- Épületgépészet
- Hídépítés
- Környezetvédelem
- Lakásépítés
- Népi építészet
- Útépítés
- Vasbetonszerkezetek
- Vasútépítés

Bővebb információk és regisztráció: <http://epko.emt.ro/>

Jelentkezési határidő: 2010. április 30.

Kapcsolattartó személy: Pap Zsuzsa (zsuzsa@emt.ro)

VÍZKO és ÉPKO 2010-ben

Idén lehetőség nyílik az érdeklődők számára részt venni közvetlenül az ÉPKO előtt az I. Nemzetközi Vízgazdálkodás-tudományi Konferencián, amelynek szakmai programja június 2-án, Székelyudvarhelyen, a Polgármesteri Hivatalban zajlik. A két konferenciának közös szakmai kirándulása lesz pénteken, 2010. június 4-én (indulás Csíksomlyóról).

www.emt.ro

emt@emt.ro

XI. Földmérő Találkozó

2010. május 13-16., Nagybánya

A konferencia célja: kapcsolatteremtés a bel- és külföldi szakemberek és intézmények között, a hazai szakemberek ismereteinek, tájékozottságának bővítése a jelen és jövőbeli szakmai megoldásokba való gyors és hatékony bekapcsolódása, a változó szakmai követelmények nyomán követése.

A konferencia tudományos bizottsága

- Dr. FERENCZ József, az EMT Földmérő Szakosztályának elnöke
- ÁDÁM József, akadémikus, egyetemi tanár, a BME Építőmérnöki Kar, Felsőgeodézia Tanszékének vezetője, Budapest
- Dr. MIHÁLY Szabolcs, a Földmérési és Távérzékelési Intézet (FÖMI) főigazgatója, az MFTTT elnöke, Budapest
- Dr. MÉLYKUTI Gábor, a Nyugat-Magyarországi Egyetem Geoinformatikai Karának dékánja
- Dr. CSEMNICZKY László, GITA Műszaki Térinformatika Egyesület elnöke, Budapest
- MÁRTON Huba, Geotop Kft., Székelyudvarhely
- RÁKOSSY Botond József, Topo Service Rt., Csíkszereda
- SUBA István, Nagyvárad Egyetem

A konferencia témája

A FÖLDMÉRÉS JELENE ÉS JÖVŐJE

Javasolt tárgyalandó kérdéskörök:

- A földmérés jelene és jövője: világ és európai helyzetkép
- A nemzetközi helyzetkép erdélyi vetületei
- A jelen és jövő kihívásaihoz való alkalmazkodás szükségessége és lehetőségei az erdélyi magyar földmérők számára

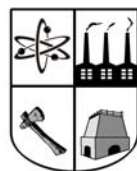
A konferencia tervezett programja

- május 13., csütörtök: – délután regisztráció, elszállásolás
- május 14., péntek: – egész napos szakmai kirándulás
- május 15., szombat: – konferencia megnyitó
– előadások
– cégbemutatók
– poszterek bemutatása/megtekintése
– díszvacsera
- május 16., vasárnap: – hazautazás

Az egész napos kirándulás útvonala:

Nagybánya (Baia Mare) – Koltó (Colțau) Petőfi emlékház – Dióshalom (Șurdești) fatemplom – Máramarosziget (Sighetu Marmăției) (ebéd) – Szaplonca (Săpînța) vidám temető – Aknasugatag/Barcănalva (Ocna Șugatag/Bârsana).

Bővebben tájékozódni az EMT kolozsvári titkárságán a 0264-590825, 594042 telefonszámokon, az emt@emt.ro e-mail címen és a www.geodezia.emt.ro honlapon lehet. Kapcsolattartó személy: Pap Tünde (tunde@emt.ro).

III. Tudomány- és Ipartörténeti Konferencia

Marosvásárhely
2010. június 24-27.

A konferencia szervezője:

Az Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság (EMT) Tudománytörténeti Szakosztálya Dr. Kása Zoltán és Wanek Ferenc társelnökök szakmai irányításával.

Társszervező:

Kolozsvári Akadémiai Bizottság (KAB)

A konferencia programja:

- június 24., csütörtök: délután regisztráció, elszállásolás
- június 25., péntek: egész napos szakmai kirándulás
útvonal: Marosvásárhely-Sáromberke (Teleki-kastély) – Gernyeszeg (Teleki-kastély) – Szászrégen (gótikus templom) – Kissármás (gázkút) – Mezőzáh (vadbazsarózsás természetvédelmi terület) – Radnót (reneszánsz kastély) – Kerelőszentpál (Haller-kastély) – Marosvásárhely
- június 26., szombat: délelőtt: konferencia megnyitó
plenáris előadások
délután: szekció-előadások
- június 27., vasárnap: hazautazás

A konferencia szombat délelőtti plenáris előadásait külföldi és romániai, meghívott szakemberek tartják.

A konferencia célja:

- évenkénti rendszerességgel fórumot teremteni a tudomány- (matematika, műszaki- és természettudományok) és ipartörténettel foglalkozó Kárpát-medencei kutatók számára,
- létrehozni egy szervezeti keretet (Tudomány- és Ipartörténeti Szakosztályt) azoknak az erdélyi kutatóknak, akik csatlakozni óhajtanak, amelynek célja régiós intézményként társulni a Luxemburg központú Európai Kultúrutak két tagmozgalmához: a Vaskultúra, valamint az Ipartörténeti Kultúrutak Közép- és Kelet-Európai szervezetéhez.

Tematikák:

- matematika és természettudományok
- bányászat
- ipar
- technika (gépészet, kohászat, építészet)

Jelentkezési határidő: 2010. május 23.

Előadás/poszter bejelentése, valamint ezen anyagok beküldési határideje: 2010. május 23.

Jelentkezni lehet:

Önálló kutatási eredményeket bemutató tudomány- és ipartörténeti előadásokkal vagy poszterekkel a matematika, a műszaki- és természettudományok, valamint az ipar bármelyik területéről.

Konferencia-titkárság:

Kolozsvár, 1989. december 21. sugárút 116. szám
Postacím: RO-400750 Cluj, O.P. 1, C.P. 140.
Tel./fax: +40-264-594042, +40-264-590825
Web: www.ttk.emt.ro
Pap Tünde, programszervező (tunde@emt.ro, emt@emt.ro)

EMT-KONFERENCIÁK

Nyomdavidilág

VI. Számítástechnikai nyomdászkonferencia

2010. április 17., 9 órai kezdettel

Helyszín: EMT Székház, Kolozsvár,
1989. december 21. sugárút 116 szám.

Köszöntők:

László Attila, Kolozsvár alpolgármestere
Köllő Gábor, EMT elnök

- Colțea Tibor, Kolozsvár, Tipoholding Rt.
A nyomdaipar gazdasági versenyképessége ma
- Ratkovics Péter, Budapest, Partners Hungaria
Digitális világ = hatékony szabványosítás
- Hosszú Béla, Kolozsvár, NIS Electronics
A gyémánt szútrától a névre szóló meghívóig
- Piricsi Alpár, Kolozsvár, Tipooftset
Kolozsvári Heatset nyomtatás
- Radó István, Eger, Radónyomda
Egy vidéki hetilapkiadás nyomdai és marketingkalandjai
- Kása Zoltán, Kolozsvár, Sapientia Egyetem
Nyomtatott és/vagy elektronikus szakfolyóiratok
- Prószéky Gábor, Budapest, Morphologic
Az internet hatása a nyelvi-nyelvészeti kutatásokra
- Tolnai László, Budapest, Print&Publishing
Nyomdatarmékek jövője

Ülésvezető: Hoch Sándor

FIÓKSZERVEZETI HÍREK

Sepsiszentgyörgy

EMT NAPOK 2010

2010. május 7-9., Sepsiszentgyörgy

Az EMT Sepsiszentgyörgyi Fiókszervezete 1992 óta minden évben megszervezi az *EMT Napok* rendezvénysorozatát, amelynek keretében aktuális műszaki problémák megvitatására kerül sor helyi és meghívott előadók részvételével.

Május 7-én a Curie verseny legjobb versenyzőit korcsoportonként díjazzuk, tanárok, diákok részvételével.

Május 8-án, szakmai konferencia meghívott előadókkal a következő témakörökben:

- szilárd altalajkincsek – értékesítési lehetőségek
- lelőhelyek
- környezeti hatások
- gazdasági, értékesítési lehetőségek kihasználása és mindazok hatása a jövőre nézve.

Május 9-én szakmai kirándulás a Baróti medencében.

Kapcsolattartó: Szakács Dalma +40-741-204393, Para Zoltán +40-733-007138

Kérjük támogassa jövedelemadója 2%-ával az EMT-t!

Valamennyi adófizető román állampolgár a jövedelemadója két százalékaival támogathatja a civil szervezeteket. A 2009-ban szerzett jövedelem után befizetett adó 2%-nak felajánlására a **kitöltött űrlapokat 2010. május 15-ig** lehet benyújtani a helyi adóhivatalhoz.

Az adótörvénykönyv előírásai szerint minden magánszemély rendelkezhet a befizetett jövedelmi adójának két százalékaról és átutalhatja azt, a 2000/26-os rendelet értelmében létrehozott nonprofit szervezet valamelyikének. Tulajdonképpen az egyébként az államkasszába jutó pénzeszeget maga az adófizető irányítja át egy civil szervezet költségvetésébe. A gazdasági szakértők úgy is értelmezik ezt a rendelkezést, mint az állam közvetett támogatását a civil szervezetek számára, amelynek keretében azonban maga az adófizető polgár döntheti el, kit szeretne támogatni.

Azok az adófizetők, akik civil szervezeteket szeretnének jövedelemadójuk két százalékaival megfelelő összeggel támogatni, ki kell kérjék a munkahelyükről az adófizetést igazoló dokumentumot (Fișa fiscală), a támogatás lebonyolításához szükséges adóigazolást, amelyet mellékelni kell a támogatásról rendelkező kitöltött űrlaphoz.

Azon személyek akik fizetésük után adóznak, a **230-as nyomtatványt**, akiknek más forrásból (ingatlan bérbeadása, szerzői jogdíj, stb.) származó jövedelme is van, a **200-as nyomtatványt** kell kitölteni. Az űrlapok az EMT honlapjáról letölthetők: www.emt.ro.

Amennyiben Ön nem tudja pontosan a befizetendő jövedelemadója 2%-ának értékét, az illető sort hagyja üresen, az adóhatóság kiszámolja majd a pontos összeget. Fontos az EMT adatait beírni a megfelelő helyre az alábbiak szerint:

Denumire entitate nonprofit:

Societatea Maghiară Tehnico-Științifică din Transilvania

Cod de identificare fiscală al entității nonprofit: **5646615**

Cont bancar (IBAN): **RO69BTRL01301205A34952XX**

Köszönjük támogatásukat!

Az Erdélyország az én hazám fesztivál-világítalálkozó <http://erdelyhon.hu> keretében idén egy, a rendezvény léghőkörehez illeszkedő **Műszaki, Gazdasági és Természettudományi Konferenciát** szerveznek (<http://erdelyhon.hu/konferencia.html>).

A konferencia időpontja 2010. július 3., szombat, helyszíne Verőce, Dunakanyar, Csattogó Völgy.

További felvilágosítással a Szervező Bizottság elnöke: Dr. Tuzson Tibor szolgál. Elérhetőségei: mobil telefon: +36-30-250.8447; IP. Tel. +36-1-707.8447. E-mail: tuzsont@hdsnet.hu, tuzson_tibor@yahoo.de

ÖKO-AQUA 2010

IV. Nemzetközi Víziközmű Konferencia és Szakkiállítás
2010. június 16-18. Debrecen, Főnix Csarnok

Szervezők: EKHO'94 Kft. és Magyar Víziközmű Szövetség
További információk: www.okoaqua.hu

KIVÉT-PHA

Minőségi Passzívház Képzés a Passzívház Egyetemen

A Bautrend és a Passzívház Akadémia 2010-ben folytatja tavalyi indult nagy sikerű workshopját.

Időpontok: május 4., Debrecen (A-modul), május 6., Győr (A-modul), május 11., Budapest (A-modul), május 14., Budapest (B-modul).

További információk: www.passzivhazegyetem.hu vagy +36-1-436-2070 telefonszámon.

SZAKOSZTÁLYI HÍREK

Tudománytörténeti szakosztály

Aki fényt hagyott maga után
Dr. Károly Irén József

A magyar elektrotechnika egyik nagy alakja

A 19. század végére a magyarországi villamosipar számottevő tényezővé vált, az ország és közép-kelet Európa gazdaságában. A fejlődésben jelentős szerep jutott azoknak a tudós férfiaknak is, akik a fizika, az elektrotechnika oktatásának, kutatásának elkötelezett tagjai lettek. Ebbe a körbe tartozik a premontrei szerzetes tanár KÁROLY IRÉN JÓZSEF, aki sokoldalú munkásságával beírta nevét a Magyar Elektrotechnika Nagy Alakjai közé és Nagyvárad város történetébe.

Károly József 1854. március 6-án született az Abaúj-Torna vármegye Gönc községben. Gimnáziumi tanulmányait Kassán végezte el a Premontreiek Főgimnáziumában. Egyetemi tanulmányait Innsbruckban kezdte, majd Jászóváron fejezte be és itt lett a premontrei kanonok rend tagja. Itt veszi fel az Irenaeus / Irén / rendi nevet. 1881-ben kap tanári kinevezést Nagyváradra a Premontrei Főgimnáziumba. Első nagy felfedezése a drótnélküli táviráshoz kötődik már 1895-ben, de sajnos felfedezését nem szabadalmaztatta. Így Marconi lett később a felfedező, aki idejében szabadalmaztatta saját berendezését.

A 19. század végének kiemelkedő természettudományi eseménye a röntgen sugarak felfedezése volt 1895-ben Wilhelm Conrad Röntgen által. Károly Irén József azonnal megértette ennek óriási jelentőségét a gyógyászat terén. Hatalmas energiával hozzájárult, ahhoz hogy megalkossa hazánkban az első modern röntgenlaboratóriumot, amely 1896-ban sikerült is. A laboratóriumot 10 éven át vezette és a hozzáfutóló szegény betegeket ingyen vizsgálta meg.

Laboratóriuma gyöngye pontját a korszerű áramforrás hiányában látta. Ezért minden energiáját és városi törvényhatósági bizottsági tagságát egy modern Villanytelep létesítésének szentelte. Munkássága és kezdeményezése révén 1903. december 16-án beindult a Nagyvárad Villanytelep áramszolgáltatása. Így őt a nagyvárad villamosítás atyjának tekintjük.

Pedagógiai tevékenységét a Nagyvárad Jogaakadémián, majd a Kolozsvári Tudományegyetemen is kamatoztatta, később visszakérült megint Nagyváradra. 1916-ban megszervezte az első magyarországi középiskolák országos fizika versenyt. Az első díjazott – a későbbi híres gépészmérnök – Jendrassik György volt. A későbbi nyertesek közt szerepelnek a világhírű magyar tudósok, mint Szilárd Leo és Teller Ede.

Dr. Károly Irén József 1929. március 13-án halt meg Nagyváradon. Temetési menetének útvonalán végig égtek a közvilágítási lámpák, így búcsúzott tőle a város és a Villamosmű, amelyért olyan sokat harcolt és tett.

Születésének 156. és halálának 81. évfordulóján emlékezünk meg róla, elismeréssel és tisztelettel.

Makai Zoltán

Erdélyi tudománytörténeti évfordulók
2010. április (földtan–bányászat)

Az első, akire a célidőszakban emlékezni fogunk, madéfalvi ISTVÁNFFI Gyula (1886 ig SCHAARSCHMIDT) akadémikus egyetemi tanár, valójában növénytanász volt, ám azzal, hogy ifjabb korában Erdély és Magyarország kovamoszat-kövéleteivel is behatóan foglalkozott, a földtan-tudománytörténet is számon tartja.

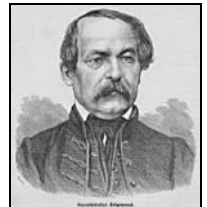
Kolozsvárott született, 1860. április 5-én. Egyetemi tanulmányait szülővárosában és Bonnban végezte. Kolozsvárott többek közt, KOCH Antal (1843–1927) is tanára (később kari tanártársa) volt. Itt, 1881-ben bölcsészdoktori, egy évvel később tanári oklevelet szerzett. Már 1881-től tanársegédként működött (1885-ig a kolozsvári egyetemen, majd 87-ig Münsterben, Jullius Oscar BREFELD [1839–1925] neves botanikus mellett, végül még két tanéven át, újból Kolozsvárott). 1889-ben a Magyar Nemzeti Múzeumba került, ahol a növénytatárt vezette, de 1892-től kezdve, párhuzamosan, magántanárként is dolgozott a budapesti egyetemen. 1897-ben hazajött Kolozsvárra, ahol az első világháború kezdetéig, az itteni egyetemen a növénytan nyilvános rendes tanáraként oktatott. Ettől kezdve, 67 éves koráig a budapesti műegyetem botanika professzoraként működött. Majdnem 200 tudományos munkája zömmel botanikai tárgyú. Kiemelten foglalkozván a moszatokkal, figyelme a kövült kovamoszatok (diatomák) felé is kiterjedt. Így volt a Báródi-medence szarmata-pannóniai, és a Baróti-medence pliocén-kori kovamoszat-kövéleteinek első avatott feldolgozója. Legismertebb munkái azonban az akkori Magyarország kalapos gombáinak magánrajza, valamint a francia akadémia által díjazott tudománytörténeti munkája volt, melyben a XVI. század legnagyobb botanikusa: CAROLUS CLUSIUS (1526–1609) gombászati (mikológiai) munkásságáról írt. 1930. augusztus 16-án (szintén kerek évforduló lesz) halt meg Budapesten.

ORBÁN Balázs (Lengyelfalva, 1830. febr. 3.–1890. ápr. 19. Budapest), sem éppen geológusként ismert, bár, mint művelődéstörténetünk magasan kiemelkedő alakja, minden magyar hazánkfia, ki kicsit is ad gyökereit ismeretére, tud róla. Lehet, csak figyelmeztetni kell szaktársaimat, hogy *A Székelyföld leírása* – a mellett, hogy székenként külön szól a földtani viszonyokról – rengeteg olyan geológiai adatot tartalmaz, mely Orbán Balázs élesszeműségének, körültekintő látásának köszönhető.

Eddigi tudománytörténeti kutakodásaim során sok ilyenre akadtam, s szóltam is rólok. E mellett műve nem egy olyan bányászattörténeti adatot is tartalmaz, melynek ma már egyetlen írott forrása éppen ez az őt kötetes, csodálatra méltó munka. Nem tartanám illőnek, ha az idej két kerek évfordulója kapcsán geológiatörténettel foglalkozó sorozatunkban, szűk keretben írnék életéről és méltatnám egyetemes életművét. De azt sem, hogy említés nélkül menjünk el mellette. Dédelgetett tervem, egyszer napfényre hozni munkássága földtani vonatkozásait, tisztázni, hogy geológiai ismeretei milyen szinten állottak kora tudományához képest.

Komjátszeghi SZENTKIRÁLYI Zsigmond bányamérnök Kolozsvár nagy szülőte (1804. május 16.), Kolozsvár nagy halottja (1870. április 16.). (Születésének 200-ik évfordulóján már írtam róla e lapban.) Bányászdiplomáját Selmecebányán szerezte meg.

Erdély számos bányájában dolgozott, így kortársai közül – adott-ságai révén is – a legbehatóbban ő ismerte meg Erdély bányászatát.

Ezen az alapon írta meg főművét: *Az erdélyi bányászat ismertetése* címen, mely 1841-ben jelent meg (igaz, a két kötetre tervezett munkának csak az első felét). E munka jelentősége a magyar bányászattörténetben ma, vitán felüli. E műve korabeli elismeréseként választották 1843-ban a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagjává.

Wanek Ferenc

(folytatás az 6-ik oldalon)

SZAKOSZTÁLYI HÍREK

Tudománytörténeti szakosztály

(folytatás az 5-ik oldalról)

Erdélyi tudománytörténeti évfordulók

Az 1848–1849-es Szabadságharcban Oravicabányán (mint stratégiai intézménynél) főbányanagy, később pedig Kolozsvárott, DEBRECZENI Mártonnal (1802–1851) együtt, a harcoktól sérült erdélyi aranybányászat helyrehozatalán fáradoztak. Ezért, a Szabadságharc leverése után a hatalom mindkettejüket büntette. SZENTKIRÁLYI társánál szerencsésebb módon vészelte át ezt az időszakot, s 1859-től 1865-ig (nyugdíjazásáig) Erdély bányakapitányaként dolgozhatott. SZÉCHENYI Isván (1791–1860 [150. évforduló!]) gazdaságpolitikai nézetét követve, sok korszerű bányatechnikai és gazdasági újítást vezetett be. A kiegyezés után (már nyugdíjasként) ő volt Kolozsvár első polgármestere.

MEZEI Zoltán (Madéfalva, 1927. március 8.–2000. április 16. Kolozsvár) elemi iskoláit a munténiai Buzău városban végezte románul, középiskoláit pedig Csíkszeredében magyarul. Ott érettségizett 1947-ben a Római Katolikus Gimnáziumban, majd beiratkozott a Bolyai Tudományegyetem Természettudományi Karára. Negyedévesen, a köztan gyakornoka lett TREIBER János (1913–1975) mellett. Végzését követően (1951) másfél évig ugyanott, tanársegédként működött, majd áthelyezték a Tanártovábbképző Intézet Biológia Tanszékére. Ugyan a még diákkorában, TÖRÖK Zoltán professzor (1893–1963) mellett megkezdett kutatásait a Kelemen-havasok vulkáni szerkezeteire vonatkozólag a Román Földtani Intézet megbízásában évekig folytatta, ez az áthelyezés mégis lefejezte további földtani munkásságát. Legjelentősebb, nyomtatásban is megjelent geológiai munkája a TREIBER Jánossal együtt közölt, amely a Felcsík-medence és környéke vidékét tárgyalja (1958). Későbbi irodalmi munkássága biológiai, és oktatás-módszertani jellegű.

W.F.

DIÁKRENDEZVÉNYEK

Öveges József – Vermes Miklós Fizikaversenyek II. fordulójának eredményei

2010. március 27-én került sor az Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság által évente megrendezett Öveges József – Vermes Miklós Fizikaversenyek II. fordulójára (erdélyi döntőjére), amelyet idén a segesvári Mircea Eliade Főgimnáziumban szerveztünk, a fogadó intézmény, valamint az Augustin Mosora Állami Gimnázium magyar oktatói közreműködésével.

Az alábbi eredmények születtek:

Öveges József Fizikaverseny

VII. osztály

I. díj: Juhos Attila, Székely Mikó Kollégium, Sepsiszentgyörgy (felkészítő tanára: Bartha Erzsébet)

II. díj: Györgypál Zsolt, Arany János Általános Iskola, Nagyszalonta (Kovács Sándor)

III. díj: Mátyás Réka, János Zsigmond Unitárius Kollégium, Kolozsvár (Popa Márta)

VIII. osztály

I. díj: Kolumbán Antal György, Tamási Áron Gimnázium, Székelyudvarhely (Székely Zoltán)

II. díj: Gál Béni, Székely Mikó Kollégium, Sepsiszentgyörgy (Szakács Mária)

III. díj: Képes Tamás, Kölcsey Ferenc Főgimnázium, Szatmárnémeti (Boga Katalin)

Dicséret: Dancu Júlia, Kölcsey Ferenc Főgimnázium, Szatmárnémeti (Boga Katalin)

Vermes Miklós Fizikaverseny

IX. osztály

I. díj: Oláh Mátyás, Octavian Goga Főgimnázium, Margitta (Bondár Piroska)

II. díj: Kajántó Sándor, Tamási Áron Gimnázium, Székelyudvarhely (Gagy Anna)

III. díj: Kiss Anna, Bolyai Farkas Elméleti Líceum, Marosvásárhely (Máthé Márta)

Dicséret: Máté Péter, Bolyai Farkas Elméleti Líceum, Marosvásárhely (László József), Borsos Tamás, Bolyai Farkas Elméleti Líceum, Marosvásárhely (Máthé Márta).

X. osztály

I. díj: Szabó Zsolt, Bolyai Farkas Elméleti Líceum, Marosvásárhely (Máthé Márta)

II. díj: Saitos István, Kölcsey Ferenc Főgimnázium, Szatmárnémeti (Boga Katalin), Pisak-Lukács Borbála, Bolyai Farkas Elméleti Líceum, Marosvásárhely (Máthé Márta)

III. díj: Szilágyi Andrea, Kölcsey Ferenc Főgimnázium, Szatmárnémeti (Boga Katalin)

Dicséret: Lakatos Tamás, Kölcsey Ferenc Főgimnázium, Szatmárnémeti (Boga Katalin)

XI. osztály

I. díj: László Alma, Silvania Főgimnázium, Zilah (László Judit)

II. díj: Szabó Roland, Octavian Goga Főgimnázium, Margitta (Gherman Sever)

III. díj: Tudor Andrei Ludovic, Arany János Főgimnázium, Nagyszalonta (Kiss Mária), Bartha Beáta, Bolyai Farkas Elméleti Líceum, Marosvásárhely (Szász Ágota)

Dicséret: Fehér Áron, Bolyai Farkas Elméleti Líceum, Marosvásárhely (László József)

Ezúton is köszönetet mondunk a Mircea Eliade Főgimnázium igazgatóságának, tanári közösségének a verseny megszervezésében nyújtott segítségéért, az RMPSZ Segesvári szervezetének, Nagy-Körödi László tanárnak (Augustin Mosora Állami Gimnázium) a diákok díjazásában nyújtott támogatásért, illetve a Versenyszervező Bizottság tagjainak a verseny előkészítésében nyújtott munkájukért.

Pap Tünde, programszervező

EMT TÁJÉKOZTATÓ

Szerkesztik:	Horváth Erika, Pap Tünde Pap Zsuzsa, Prokop Zoltán
Cím:	Kolozsvár, 1989. december 21. sugárút (Magyar u.) 116. sz.
Postacím:	400750 Cluj, O.P. 1, C.P. 140.
Tel./fax:	0264-590825; 0264-594042; 0744-783237
E-mail:	emt@emt.ro
Honlap:	http://www.emt.ro
Adószám:	5646615

Exp.

EMT
RO – 400750 Cluj
O.P. 1, C.P. 140